

פרק י: בספר דניאל

בספר דניאל פרק ב כתוב:

(לב) הוא צִלְמָא רְאֵשֶׁה דִּי דְהַב טַב דְדוּהֵי וּדְרַעוּהֵי דִּי כְסָף מְעוּהֵי וְיִדְכָתְהָ דִּי נְחָשׁ.
(לג) שְׁקוּזָה דִּי פְרָזֵל רְגִלוּהֵי מְנַהוּן מְנַהֵין דִּי פְרָזֵל וּמְנַהוּן וּמְנַהֵין דִּי חֶסֶף.
הירכיים עשויות נחושת, ואילו השוקיים הינם אבר שונה, ועשויות ברזל. וקצת משמע
מסדר הכתוב שהולך ויורד, כלומר שהשוקיים תחת הירכיים.

ובמצודת ציון שם פסוק לב פירש:

וירכתה - שלשה פרקים יש ברגל, העליון קרוי ירך, האמצעי קרוי שוק, התחתון
קרוי רגל.

ובמצודת דוד שם פסוק מ פירש:

כמו שהשוקיים והרגלים המה למטה מן הבטן והירכיים.⁵

בהכרח, כוונתו היא שהירך הוא החלק שמעל הברך, והשוק הוא החלק שמתחת לברך.⁶

פרק יא: בענין הלבוש בתפילה

כתב בשו"ת מהר"ם מינץ, סימן פא (כמובא בשו"ת יחוה דעת חלק ד סימן ח):

צריך השליח צבור להקפיד שיהיו בגדיו נקיים בלי רבב, ובפרט המעיל העליון,
ויהיו בגדיו ארוכים שלא יראו שוקיו, ואם אינם ארוכים כל כך ילבש בתי שוקים
עד בכיזו, והמכנסים יהיו גם כן בלי שום טינוף. ומה טוב שיהיו לו מכנסים
מיוחדות לתפלה.

הרי שלצורך הסתרת שוקיו משתמש ב"בתי שוקיים" (כעין גרביים⁷) המגיעים מכף הרגל
עד הברך, ומכאן ש"שוק" הוא מתחת לברך.

פרק יב: בקשירת הנעל

רבינו ירוחם, כותב בספרו תולדות אדם נתיב יב חלק ה דף עד טור ב:

סנדל של עץ הקשור בשוקו שאינו מתהדק יפה, כדמוכח ביומא, אבל סנדל שלנו
שאינו קשור ברגל אלא שהרגל נכנס בו - מותר.

אם קושרים סנדל ב"שוק", כדבריו, יוצא שהשוק הוא מתחת לברך, ליד מקום הסנדל.

וכך מוכח גם מהרי"ף שבת דף מא ע"ב:

מנעל אמנעל לא קשיא, הא דתני חייב - במנעל דאושכפי, דמעשה אומן הוא, וקשר
של קיימא הוא. והא דתני פטור אבל אסור, בדרכנן, דמעשה הדיוט הוא, אלא שהוא
קשר של קיימא, ולפיכך פטור אבל אסור. והא דתני מותר לכתחלה, בדבני מחווא,

⁵ ראה הערה 1.

⁶ אי אפשר לפרש בדבריו ש"ירך" הוא אגן הירכיים, שהרי אין זה בגדר "פרק".

⁷ זוהי משמעות "בתי שוקיים" אצל המחברים. ודוחק גדול לפרש שבלשונו כאן כוונתו
לתחתונים ארוכים, שכן אלו הם ה"מכנסיים" המוזכרות בהמשך.